

Financováno
Evropskou unií

Moravskoslezský
kraj

PLÁNOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB
v Moravskoslezském kraji

Úskalí a výzvy potravinové pomoci v prostředí sociálních služeb

Diskusní fórum

7.zář 2023

PROGRAM

Úvod - představení, očekávání

Prezentace aktérů

Diskuse ve skupinách

?

Přestávka

Výstupy práce - k čemu jsme došli?

Závěrečná diskuse - co s tím dál, co vás/nás k tomu napadá?

Proč jsme se sešli?

Potřebujeme se lépe poznat a porozumět tomu, co ten druhý dělá.

V průběhu poskytování sociálních služeb a v rámci diskusních platforem v projektu vyplouvají na povrch různé informace a skutečnosti.

Co zůstává nepojmenované, skryté, nejasné, může způsobovat potíže. A těm chceme předejít.

Potřebujeme hledat možnosti a východiska.

Potraviny jako téma - různé perspektivy...

- ▶ V roce 2020 bylo na světě 678 milionů lidí trpících hladu. Dnes je to už více než 828 milionů. Bez akutní pomoci jich do konce roku může být ještě o dalších 47 milionů více.
- ▶ Loni čelilo chronickému hladu zhruba 735 milionů lidí, ruská agrese proti Ukrajině a její tlak na ceny potravin a energií situaci ztížila.
- ▶ Podle Světové zdravotnické organizace zemře každý rok v důsledku nedostatečné výživy až deset milionů lidí. Jsou mezi nimi hlavně děti a ženy. Nejvíce hladových je podle OSN v Demokratické republice Kongo, Etiopii, Afghánistánu, Jemenu nebo v Nigérii, kde v oblastech na severovýchodě země hrozí hladomor.

Potraviny jako téma - různé perspektivy...

- ▶ V České republice žije pod hranicí chudoby přibližně 1 milion osob. V celé Evropské unii je to pak 78 milionů lidí.
- ▶ Počet domácností s příjmem pod hranicí chudoby vzrostl z 9 % koncem roku 2021 na momentálních 16 %. **Nejvíce ohroženi jsou samostatně žijící senioři, samoživitelé a samoživitelky.** Vyplývá to z exkluzivních dat projektu Život k nezaplacení, na němž spolupracují Český rozhlas a PAQ Research.

- ▶ **Ideální stav - všichni lidé mají, co potřebují. Tedy i dostatek potravin.**
- ▶ **Problémy a realita:**
  - ▶ Ekonomická nestabilita mnoha lidí/ dluhy, nedostatečný příjem na výdaje spojené s obvyklým životem.
  - ▶ Prolínání obtíží napříč generacemi.
  - ▶ Krizové situace, které není možné dopředu předvídat/živelné katastrof, havárie, války, konflikty atd.
  - ▶ Pocit, že ztrácíme důstojnost a sebeúctu, když musíme žádat o pomoc/ tj. i o potraviny.
  - ▶ Společenské předsudky umocněné o „mediální masáž“.
  - ▶ Snížená míra vzájemnosti, soucitu, pomoci.

ZÁKLADNÍ POSLÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

- Bezplatné poskytnutí základního sociálního poradenství o možnostech řešení nepříznivé sociální situace nebo jeho předcházení.
- Rozsah a forma pomoci a podpory musí zachovávat lidskou důstojnost osob, pomoc musí vycházet z individuálně určených potřeb osob, musí působit na osoby aktivně, podporovat rozvoj jejich samostatnosti, motivovat je k takovým činnostem, které nevedou k dlouhodobému setrvávání nebo prohlubování nepříznivé sociální situace a posilovat jejich sociální začleňování.
- Musí být poskytovány v zájmu osob a v náležitě kvalitě takovými způsoby, aby bylo vždy důsledně zajištěno dodržování lidských práv a základních svobod osob.

REALITA - AZYLOVÉ DOMY PRO MATKY, RODINY, RODIČE S DĚTMI

- ▶ Ve všech azylových domech, ve kterých již proběhly procesní audity se auditoři v různé míře setkávali se situacemi spojenými s poskytováním materiální a potravinové pomoci.
- ▶ Toto téma doporučovali v auditovaných službách dále sledovat, měnit pravidla, podpořit takovou praxi, která prohloubí zplnomocňování klientů a současně bude eliminován zřejmý střet zájmů při vydávání pomoci. Nezanedbatelně se tak sníží i objem činností nepřímé práce a činností organizačního charakteru, které nesouvisí se sociálním začleňováním.

REALITA - AZYLOVÉ DOMY PRO MATKY, RODINY, RODIČE S DĚTMI

- ▶ Potravinová pomoc poskytovaná přímo v zařízení se stává nástrojem moci .
- ▶ Příklad: z rozhovoru s pracovníci bylo zjištěno, že jsou potraviny někdy přidělovány „podle zásluh“, cit.: „No, víte, proč ony by měly dostávat něco zadarmo, když nám pak třeba nepomohou s tím úklidem, když jim kolem toho musíme něco říkat a mají k tomu vždycky nějaké řeči. Tak ať pak vidí, že by za to mohly něco mít a nemají ...“).
- ▶ Činnost „Podpora a zprostředkování při využívání materiální pomoci“, představuje značné zatížení pracovníků - místo podpory klientů třídí, přebírají potravinovou pomoc, zaznamenávají atd...mnohdy celou směnu

REALITA - AZYLOVÉ DOMY PRO MATKY, RODINY, RODIČE S DĚTMI

- Potravinová a materiální pomoc- v současnosti je to fenomén, který ovlivňuje poskytování služby, včetně zaznamenaných střetů zájmů.
- Nadužívání sociálních institucí - je to pro některé klienty ADR přirozený, osvědčený způsob obživy (souvisí to s problémem chudoby).

...ale i dobrá praxe - výjimečně 😊

- ▶ Služba praktikuje spolupráci s potravinovou a materiální pomocí, klienti si ji vyzvedávají sami ve výdejním středisku mimo budovu azylového domu. Pokud je však situace urgentní, zajistí služba jednorázově okamžitou pomoc (dovoz z výdejny) obratem.

REALITA - diskuse s poskytovateli

- terénní programy, SAS pro rodiny s dětmi ad.

- ▶ Neplánované dodávky potravin, služba nemá kapacity je převzít, rychle se řeší, co s nimi, blokuje to běžnou práci sociální služby.
- ▶ Poskytovatelé sociálních služeb nemají prostory na potraviny, ani lednice ke skladování.
- ▶ Pracovníci sociální služby tahají těžké krabice.
- ▶ Často přivezou nevhodné potraviny pro naši cílovou skupinu (drahé sýry k akutní spotřebě) .
- ▶ Pracovníci mají rozhodovat o tom, kdo co dostane - tady hrozí střet zájmu.
- ▶ Pracovníci sociální služby následně likvidují zbytky potravin, které se nevyužijí.

Společné téma

- Někdy mohou potraviny sloužit jako jeden z motivačních prvků, jak přivést potřebné lidi do sociální služby. Nicméně už se děje, že si lidé v komunitách mezi sebou předávají informace, že ve službě lze získat potravinovou pomoc zdarma a lidi tam chodí jen z tohoto důvodu. Vědí, že musí do sociální služby přijít i s jinou zakázkou, takže prakticky přijdou s naučenou větou, že potřebují pomoci s dluhy, bydlením apod., ale nakonec se ukáže, že o tyto služby vůbec zájem nemají.

NOCLEHÁRNY A NÍZKOPRAHOVÁ DENNÍ CENTRA

Výhody poskytnutí stravy

Hladový člověk bývá nevrlejší, je to jeho základní biologická potřeba, bez zabezpečení této potřeby se s člověkem špatně pracuje na čemkoliv dalším.

Klienti si vzájemně kradou jídlo, vznikají konflikty.

Špatná, nedostatečná strava má vliv na zdravotní stav.

Nevýhody poskytnutí stravy

Snad jen, kdyby to bylo velkém množství, tak by to vedlo k dekompenzaci klientů, a posilování závislosti na sociální službě. Poskytnutí teplé polévky, je základ a nelze to vnímat jako nevýhodu.

Diskuse ve skupinách

Jak je to u nás?

Jak s tím pracujeme?

Jaké vidíme možnosti?

Děkujeme za spolupráci, vaši práci a pomoc lidem.

Děkujeme, že o své práci přemýšlíte a hledáte prostor ke změnám.

- ▶ Jaroslava Krömerová
- ▶ Tým projektu KÚ Moravskoslezského kraje (projekt Podpora procesu plánování sociálních služeb na území MSK, číslo: CZ.03.02.02/00/22_006/0000058)